



סג הלכות לחג הסוכות ה'תשפ"ה



מצוה מהתורה – אכילת כזית בסוכה בליל החג הראשון

- **אכילה בערב חג** (יום רביעי) – אין לאכול פת או מזונות משעה עשירית (15:20 השנה) כדי שבערב נאכל את הכזית בסוכה לתאבון – כמו באכילת מצה. (בעל תרומת הדשן גם לא ישן בערב חג הסוכות כדי שישן בסוכה 'לתאבון' (לקט יושר)).
- **כזית בלילה הראשון** – חובה מהתורה לאכול בלילה הראשון של סוכות כזית בסוכה, כמו מצוות אכילת מצה בליל הסדר. יש דעות שצריך לאכול קצת יותר מכביצה ונכון להחמיר כך למי שלא קשה לו (שו"ע ס' תרלט סע' א).
- **שיעור אכילה** – צריך לאכול את הכזית בכדי אכילת פרס' (כלומר במשך זמן של 4 דקות). ולכן אין להפסיק בדיבור עד סוף האכילה (כף החיים). ויש להיזהר לכתחילה לאכול את הכזית בפני עצמו בלי סלטים וכיוצא בזה (פסקי תשובות).
- **כונת המצווה** – יש לכוון שציונו הקב"ה ליישב בסוכה: א. זכר ליציאת מצרים. ב. זכר לענני כבוד שהקיפו את עם ישראל ביציאתם ממצרים להגן עליהם. טוב לכוון כך בכל פעם שנכנס לסוכה, או לכל הפחות לומר בלילה הראשון שמכוון לכל החג.

ישיבת הסוכה

- **מצוות סוכה** – "כיצד מצות ישיבה בסוכה, שיהיה אוכל ושותה ודר בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה כדרך שהוא דר בביתו כל ימות השנה. וכל שבעה ימים אדם עושה את ביתו עראי ואת סוכתו קבע, כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות בסוכה" וכו' (שו"ע ס' תרלט סע' א).
- **כבוד הסוכה** – כלים שאין דרך להניחם בסלון לא יכניסם לסוכה. מיד אחרי האכילה יסירו את כל הכלים המלוכלכים (שו"ע סם). לא יעשה בסוכה שום תשמיש בזוי (רמ"א), כגון תליית בגדים ליבוש, או לעשות דרכה קיצור דרך (פס"ת).
- **קדושתה** – "ולפי שקדושת הסוכה גדולה מאוד ראוי למעט בה בדברי חול ולדבר בה כי אם קדושה ותורה, וכל שכן שיהיה זהיר מלדבר שם לשון הרע ורכילות ושאר דיבורים אסורים" (משנה ברורה ס' תרלט סק"ב).
- **אכילה בסוכה** – מזונות יותר מכביצה חייבים בסוכה (שו"ע סם). **פירות** – מותר לאכול מחוץ לסוכה אפילו בקביעות (שו"ע סם). **בשר ודגים** – אם אוכלם בקביעות סעודה נכון להחמיר שלא לאכול מחוץ לסוכה (משנ"ב סם, טו).
- **שתיית מים** – "מי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משובח" (שו"ע סם), ומכל מקום למעשה –
- **"אפילו תלמיד חכם, אם רוצה שלא להחמיר על עצמו בכך רשאי"** (ביאור הלכה סם). אולם כשנמצאים בתוך הסעודה אין לשתות אפילו מים או פחות מכביצה מחוץ לסוכה כיון שהם חלק מקביעות הסעודה (שער הציון סם, כט).
- **שינה בסוכה** – אין ישנים חוץ לסוכה אפילו שינת עראי (שו"ע סם), אלא אם כן מצטער משום הקור וכיוצא בזה (רמ"א סם).
- **קריאת שמע שעל המיטה** – יש אומרים שאין צורך לקרוא את פסוקי השמירה בקריאת שמע בסוכה כיון שהישן בה מוגן מן המזיקים וכמו בליל הסדר שהוא ליל שימורים (שם משמואל).
- **ברכת ליישב בסוכה: למנהג הספרדים** – עומד תחילה, מברך על האוכל ואחר כך מברך ליישב בסוכה, ובסוף מתיישב ואוכל. **למנהג האשכנזים** – מתיישב תחילה, מברך על האוכל ואחר כך מברך ליישב בסוכה, ומיד אוכל (שו"ע ס' תרמג).
- **על מה מברכים ליישב בסוכה: למנהג הספרדים** – מברכים רק בקידוש של החג או באכילת לחם בכל שבעת ימי החג (שו"ע ס' תרלט, בן איש חי). **למנהג האשכנזים** – מברכים על כל אכילת כביצה ועוד של מאכל שברכתו מזונות (משנ"ב סם, טז), ואם נכנס לסוכה ולא יאכל עד שיצא, כגון שנכנס בסוף היום לישון, צריך לברך על הישיבה בלבד (ח"י"א, משנ"ב, חזו"א, גרשז"א).

מצוות נטילת ארבעת המינים

- **שיחיו כל שלושת העלים יוצאים באותו גובה בשווה, באופן שיש חפיפה בין הבליות של יציאת העלים על גבי הענף. אם אינם בשווה או שנשר עלה אחד ברוב של ג' טפחים – פסול.**
- **ארבעת המינים** – מצוה ליטול בכל יום לולב, אתרוג, שלשה הדסים ושתי ערבות. יאגד ההדסים והערבות עם הלולב ויחזיקם ביד ימין, ואת האתרוג ביד שמאל. יטול את האתרוג אחר הברכה. יזהר שלא יפריד האתרוג כלל מהלולב.
- **ערבה שנשרו עליה** – רק אם נשרו רוב העלים בשיעור שלושה טפחים של הערבה – פסולה (שו"ע ס' תרמז). לכתחילה גם כשנשרו מקצת העלים טוב לקחת ערבה אחרת כיון שערבות מצויות היום בזול (משנ"ב סם, יא).
- **דברים הפוסלים משום הדר** – לשיטת האשכנזים פסול הדר (יבש, חזית) הינו בכל שבעת הימים, אולם פסול שאול וחסר (נחלקה התיומת) אינו אלא ביום הראשון. לשיטת הספרדים גם פסול הדר אינו אלא ביום הראשון (שו"ע ס' תרמט, ה).
- **הדס משולש** – ההדס בנוי משלושה עלים זה על גבי זה. חובה
- **הדס יבש** – אפילו יבשו רוב עליו כשר (שו"ע ס' תרמו). **ערבה יבשה** – אם יבשה ברוב עליה פסולה (שו"ע ס' תרמז).

"כתבו גורי הארז"ל שמי שהוא שמח וטוב לב ולא יצטער כלל בחג הקדוש הזה, מובטח לו שתעלה לו שנה טובה ויהיה לעולם שמח, אי לזאת בכח יגבר איש לשכוח כל דבר המצער, ולשמוח בכל יום שמחה חדשה של מצוה במחשבות" (השל"ה הקדוש)